

DECLARACIÓ DE LES DEFENSORIES DEL POBLE **SOBRE LES RESPONSABILITATS DE LES ADMINISTRACIONS** **PÚBLIQUES PEL QUE FA ALS MENORS NO ACOMPANYATS**

Octubre de 2006

Introducció

En els últims mesos estem assistint de nou a l'arribada de menors estrangers no acompanyats a la Comunitat de les Canàries. Aquests menors s'uneixen a altres joves procedents del nord d'Àfrica que també han arribat al nostre país en els darrers anys. Conjuntament, plantegen un repte d'extraordinària magnitud a les nostres institucions i a la nostra societat des del punt de vista de la capacitat d'acollida, de protecció, de formació i d'inserció social d'aquests joves.

Aquesta situació ha plantejat un seriós problema de capacitat d'acollida immediata a la Comunitat de les Canàries, que ha vist desbordats els seus recursos d'atenció adreçats tant a la població adulta com als menors. Recentment, el Ministeri de Treball i Afers Socials i les Comunitats Autònomes han arribat a un acord per distribuir 500 dels aproximadament 800 menors arribats a Canàries entre els diferents territoris de l'Estat.

Amb independència dels reptes que el fenomen de la immigració suposa per al disseny i el desenvolupament de les polítiques socials, les Defensories de l'Estat coincidim a subratllar la necessitat d'aconseguir acords entre les diferents Administracions Públiques de l'Estat en un tema tan important des del punt de vista dels drets dels menors. També volem advertir que, malgrat la seva importància, es tracta només d'un primer pas en l'obligació inexcusable que tenen les Administracions Públiques de vetllar per l'interès primordial del menor, tal com estableix l'article 3 de la Convenció dels Drets del Nen, i atendre els seus drets com els de qualsevol altre ciutadà menor d'edat que es trobi en territori espanyol (Llei 1/1996 de protecció jurídica del menor). Cal recordar, també, que l'article 2.1 de Convenció dels Drets dels Infants prohibeix explícitament la discriminació del menor per raó d'origen nacional. A més, l'ordenament jurídic espanyol estableix clarament que els menors són abans que res menors, principi que ha de prevaldre sobre la condició d'estranger.

La Xarxa Europea de Defensors del Menor (ENOC, *European Network of Ombudspersons for Children*), va aprovar en la seva última reunió anual una declaració instant els països membres del Consell d'Europa a prendre les mesures necessàries per assegurar els drets dels menors no acompanyats. Aquest fet demostra la rellevància que adquireix aquest fenomen a escala europea i justifica que, donada l'especial importància que té per al cas espanyol, les Defensories presentem una declaració per expressar davant la societat espanyola la nostra responsabilitat de vetllar perquè els drets d'aquests menors siguin garantits. Volem també subratllar les obligacions que

les diferents Administracions públiques tenen envers els menors i recomanar algunes accions adreçades a reforçar el compliment dels seus drets.

Principis d'actuació

- 1) **Les Administracions públiques competents en les diferents CCAA han d'assumir la tutela del menor de manera immediata**, mentre s'estudia la realitat del menor i del nucli familiar d'origen. S'ha d'evitar que la fase d'estudi de la seva situació suposi en la pràctica la privació d'accés a recursos socioeducatius i a la formació laboral.
- 2) Les Administracions competents han de **començar a documentar el menor i tramitar la seva residència** quan quedi acreditada la dificultat de retorn amb la família, d'acord amb l'article 35.4 de la Llei Orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, sense esperar els nou mesos que estableix el Reglament (Reial decret 2393/2004, de 30 de desembre), termini que, d'acord amb una interpretació conforme a la llei, ha de ser considerat un màxim.
- 3) **Els menors no han de ser repatriats als seus països d'origen llevat que existeixin garanties que la reintegració al seu nucli familiar d'origen** (o recurs de protecció alternatiu) aseguri el millor interès per al menor. La decisió ha de tenir en compte el propi punt de vista del menor –que té dret a ser escoltat- i només pot dur-se a terme després d'un estudi detallat dels recursos disponibles al seu país d'origen.
- 4) **Les proves mèdiques prèvies de determinació de l'edat només han de ser realitzades en casos de dubte** i s'han d'efectuar amb l'assessorament d'experts independents i tecnologia moderna que inclogui una combinació de proves físiques, socials i psicològiques. Sempre s'ha de prendre com edat de referència la que resulti menor de les proves mèdiques realitzades.
- 5) **Els menors han de rebre assistència jurídica independent de l'Administració**, com és el torn d'ofici col·legial, amb la finalitat d'assegurar que els processos administratius o judicials es portin a terme tenint en compte el seu interès superior.
- 6) **Les Comunitats Autònomes han de coordinar els seus models d'atenció als menors immigrants no acompanyats** per evitar “fugues” dels menors a aquelles comunitats que garanteixen millor el procés de tutela i residència i que ofereixen millors recursos socioeducatius.
- 7) Així, **les Comunitats Autònomes i les Delegacions del Govern han de coordinar també la seva actuació** en els àmbits de les seves respectives competències per evitar disfuncions i assegurar que la proposta sigui la més adequada a l'interès del menor en cada cas. Per

facilitar la coordinació interinstitucional cal tenir un registre unificat de menors immigrants no acompanyats, compartit per totes les Administracions públiques amb competències en la qüestió.

- 8) En l'atenció als menors estrangers no acompanyats **han de dissenyar-se i planificar-se els recursos necessaris per afavorir el seu desenvolupament integral i facilitar la seva inserció** a la societat d'acollida.
- 9) **Totes les Administracions públiques han d'assumir les seves responsabilitats en l'atenció als menors no acompanyats.** És important que els governs de les CCAA estableixin acords amb les administracions locals del seu territori per dissenyar conjuntament els recursos i les estratègies necessàries, que garanteixin millor l'atenció i integració dels menors no acompanyats. Especialment important és la necessitat de superar les actituds de rebuig social que acompanyen en ocasions les mesures d'acolliment i protecció d'aquests menors.
- 10) **Els centres d'acollida de menors immigrants no acompanyats han de presentar garanties d'adequació espacial, sanitària i educativa.** Les CCAA han de garantir que els menors rebin atenció per mitjà del circuit normalitzat, concentrant les activitats en centres de 24 hores que proporcionin als menors nous referents educatius i afectius estables. □